

Kacziba Péter

Centrum és periféria a diplomáciai viszonyokban

A diplomáciai térben zajló információáramlás, véleményformálás, politikai vagy gazdasági haszonszerzés alapvető mozgatórugója a képviseleti hatékonyság. Általánosságban a diplomácia akkor hatékony, ha teljesíti a külpolitikai stratégia kitűzött céljait, valamint, ha a nemzetközi tér egészében, regionálisan, illetve lokálisan is előremozdítja az adott állam nemzeti érdekeit. Konkrét effektivitására példa a delegáló ország állandó és aktív külföldi képvisellete, a joghatósága alá tartozó természetes és jogi személyek érdekeinek védelme és érvényesítése, a nemzetközi közösség és döntéshozók véleményének alakítása vagy egyes nemzetközi politikai és gazdasági előnyök becsatornázása.¹

A hatékony diplomácia kialakításának és megvalósításának számos előfeltétele van, amelyek nemcsak biztosítják a munkavégzés alapvető kritériumait, de ideális esetben versenyelőnyben is részesítik az adott ország külkapcsolati tevékenységét. Ilyen előfeltétel az országspecifikusan releváns külpolitikai stratégia, az effektív külügyi tevékenységet biztosító pénzügyi bázis vagy az ország érdekeit szakértelemmel képviselő diplomáciai testület. Utóbbiak mellett vitális jelentőségű a külképviseleti hálózat, amely mintegy szerkezeti alappillérként biztosítja, hogy a delegáló ország külképviseletei fizikai jelenlétük révén elvégezzék a diplomácia konkrét feladatait. David M. Malone megközelítése szerint a modern diplomáciai misszió ma már ernyőszervezetként fogja össze az egyre komplexebbé váló külképviseleti feladatokat: politikai kapcsolatokat ápol; gazdasági, kereskedelmi és pénzügyi érdekeket képvisel; biztonsági, védelmi és hírszerzési feladatokat lát el; a konzuli feladatok elvégzése mellett pedig kapcsolatban áll a fogadó állam politikai, gazdasági és kulturális elitjével, továbbá a széles közvéleménnyel.² A rezidens képviselet tehát állandó fizikai jelenlét révén biztosítja a bilaterális kapcsolattartás lehetőségét, lehetővé teszi a delegáló állam diplomáciai interakciónak megvalósulását, amely azonban csak azokban a célországokban érvényesül, ahol a küldő ország külképviseletet tart fenn.³

¹ RANA, 2013. 13–17.

² MALONE, 2013.

³ RANA, 2013. 21–22.

Míg a külképviselet jelenléte lehetővé teszi, addig hiánya – a misszióval nem rendelkező országok viszonylatában – gátolja a hatékony diplomáciai tevékenységet. Egy diplomáciai misszió hiánya ugyan nem zárja ki a bilaterális kapcsolat-tartás lehetőségét, azonban az adott célország esetében versenyelőnyhöz juttatja azon államokat, amelyek rezidens képviselettel rendelkeznek. Utóbbiból következően a globális léptékben is effektív diplomáciai tevékenység egyik – de nem egyetlen – alapfeltétele a kiterjedt külképviseleti hálózat kialakítása és fenntartása, amely a delegáló ország érdekeit a lehető legszélesebb körben képviseli. Bár a külképviseletek mennyisége önmagában nem biztosítja a diplomáciai hatékonyságot, a kiterjedt hálózattal rendelkező országok nyilvánvaló előnyökkel bírnak.⁴ Azon államok, amelyek a nemzetközi térben széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkeznek, nagyobb befolyást képesek kialakítani, interakciós lehetőségeik tágabbak, érdekképviseletük és meggyőző erejük hatékonyabb, hírszerzési és véleményformáló potenciáljuk effektívebb. Míg a diplomáciai tér központi szereplői nagyszámú képviseletük okán a legfontosabb nemzetközi döntések mozgatórugói, addig a kevés képviselettel rendelkező államok gyakran a nemzetközi interakciók vesztesei. Ezek az államok az őket érintő nemzetközi és regionális döntéseket kevéssé tudják befolyásolni, jellemző erőforrásbeli gyengeségeiket pedig a diplomáciai képviseletből és az ahhoz köthető személyközi kapcsolatokról kiaknázható előnyökkel sem tudják pótolni.

A delegált külképviseletek mennyisége tehát nagyban meghatározza az országok diplomáciai effektivitását: a legkiterjedtebb missziós hálózattal rendelkező államok helyzeti előnyből indulnak, hatékony stratégia esetén pedig globális tényezőkké válhatnak. A magas képviseleti mennyiség ugyanakkor kevesek kiváltsága, a felmerülő költségek kapacitástól függően korlátozzák az ésszerűen fenntartható diplomáciai képviseletek számát.⁵ Ez a korlátozó tényező a diplomáciai teret hierarchikussá teszi, az abban jelenlévő országok mozgásterét között pedig jelentős különbségeket alakít ki.⁶ A különbségek közvetve vagy közvetlenül, de folyamatosan szerepet kapnak a nemzetközi politikai, gazdasági vagy biztonsági szférákban, amelyekben a diplomáciai tér centrális szereplői magas, a periféria tagjai viszont alacsony hatékonysággal működnek.

Ezek a jellemzők elválaszthatatlan részei a nemzetközi viszonyok egyes elméleteinek. A realista megközelítés szerint a diplomácia az államvezetés egyik legfontosabb, külkapcsolatokat érintő eszköze, amely a nemzetközi térben a hatalom megtartásának és megszerzésének, illetve a biztonság kieszközlésének vagy fenntartásának egyik leghatékonyabb módszere.⁷ A diplomáciában hatékony államok a nemzetközileg fajsúlyos témák befolyásoló tényezőivé válhatnak, míg a kevéssé effektív államok mások döntéseit kénytelenek elfogadni. A radikális elmélet hasonló kiindulóponttal tekint a diplomáciára, de annak hierarchikusságát inkább gazdasági okokkal magyarázza. Ebben a megközelítésben a nemzetközi tér központi szereplői a gazdaságilag legfejlettebb országok képviselői, akik

⁴ MALINIAK–PLOUFFE, 2011. 2–4.

⁵ KINNE, 2014. 249.

⁶ DUQUE, 2017. 26.

⁷ SPIES, 2019. 21.

a diplomáciai interakciókat a globális egyenlőtlenség fenntartásának igényével alakítják.⁸ Mindkét elmélet azonos állítása, hogy a diplomácia központi szereplői kapacitásaik okán részesei a centrumnak, abban elfoglalt pozíciójukat pedig a nemzetközi tér nyújtotta pozitív lehetőségek egyoldalú kiaknázására használják fel, amelyben a diplomáciai interakció az egyik legfontosabb eszköz.

Utóbbi elméletek természetesen körvonalazzák a diplomácia centrumának legfontosabb szereplőit, ugyanakkor a történelmi vagy jelenkori nagyhatalmakon kívül nem bocsátkoznak részletekbe. Jelen tanulmány célja, hogy ezt a hiányt részben orvosolja és hálózatelméleti eszközök segítségével detektálja az előző mintegy kétszáz év diplomáciai szempontból legfajsúlyosabb, illetve legperiférikusabb szereplőit, s ezzel azonosítsa a nemzetközi interakciók hierarchiájának jellegzetességeit. A továbbiakban bemutatott eredmények 1817–2015 közötti mintavételen, az ez időszak alatt kialakult bilaterális képviseleti kapcsolatok összességén, illetve az ezek alapján modellezett hálózatok fokszám-centralitási viszonyain alapulnak, utóbbiak révén pedig egy listát vázolnak fel arról, hogy az elemzett korszak diplomáciai kapcsolatainak mely államok voltak a központi, és melyek a periférikus szereplői. Az eredmények vélhetően magyarázzák a nemzetközi kapcsolatokban zajló döntési mechanizmusok irányait, és ezzel alátámasztják az aktív diplomácia, illetve a széleskörű külképviseleti hálózat fenntartásának szükségességét.

Módszertan

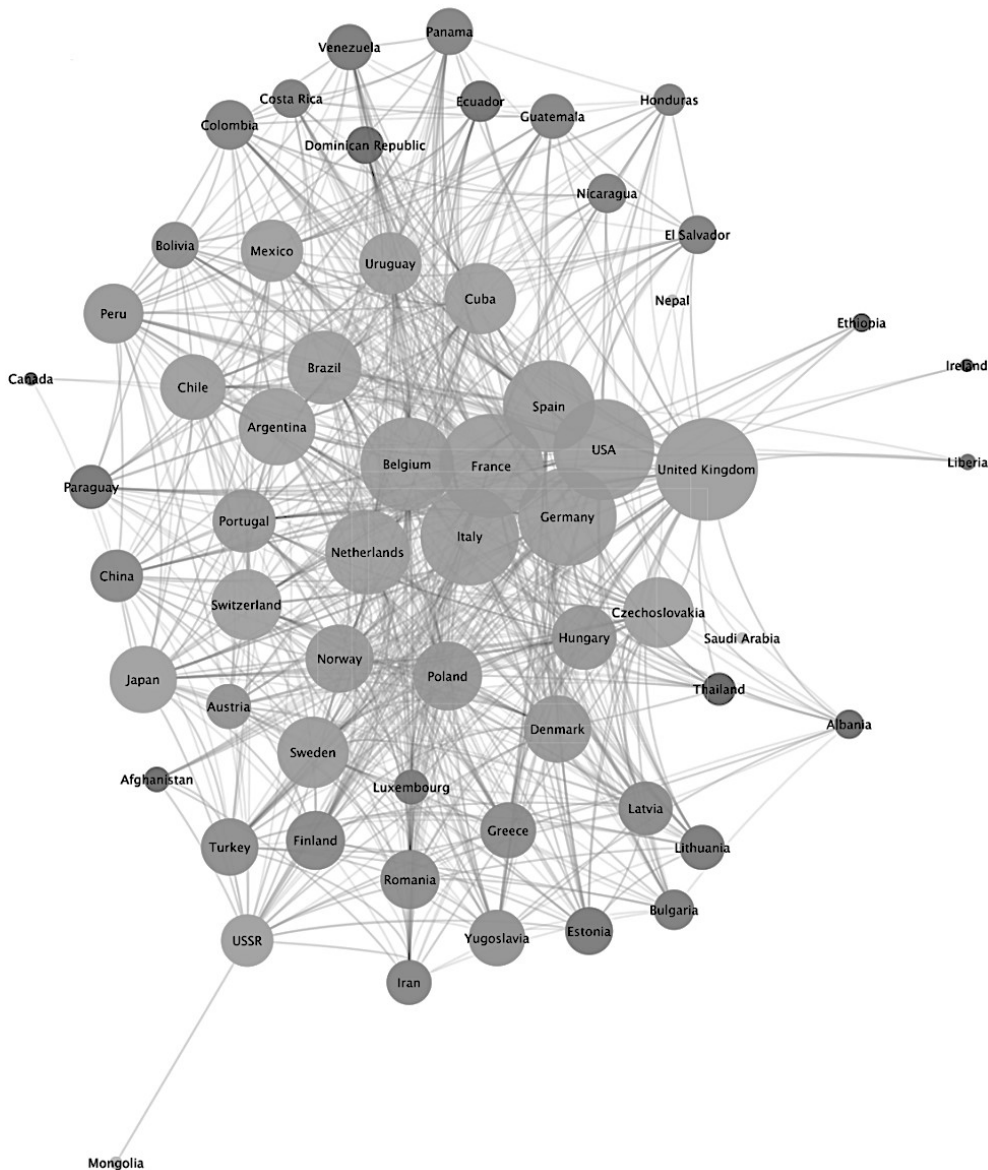
A tanulmány céljainak meghatározása után – és az eredmények ismertetése előtt – szükséges áttekinteni az alkalmazott módszertani kereteket. Ezeket a könnyebb érthetőség kedvéért érdemes négy, a kutatási és vizsgálati szakaszokat lekövető egységre bontani. Az *adatfelvétel* kapcsán a kutatás alapjául szolgáló adatbázisokkal kapcsolatos részletek, a *hálózati modellezés* esetében az összeállított diplomáciai hálózatok jellemzői, az *adatnyerés* tekintetében a centralitási adatok összesítésének a módszerei, az *eredmények kategorizálása* részben pedig a centrális és periférikus szereplők kiválasztási mechanizmusai kerülnek ismertetésre.

Adatfelvétel

A későbbiekben bemutatott eredmények alapját képező külképviseleti kapcsolódások adatait a kutatás az 1817–2015 közötti időszakban vizsgálta, a mintavétel az elemzett periódusra vonatkozóan jobbra ötvenkénti adatfelvétellel dolgozott.⁹ Az adatnyerés során három adatbázist használtunk: az 1817 és 1960 közötti adatok forrása a *Correlates of War* projekt, a Bayer által jegyzett adatbázis (v2006.1.); az 1960–2010 közötti adatok Moyer és munkatársai *Diplometrics* elnevezésű adatgyűj-

⁸ Uo.

⁹ Mivel bizonyos évekre vonatkozóan (például a második világháború alatt és után) az adatbázisok érthető okokból nem tudtak hiteles adatokkal szolgálni, ezért a konkrét mintavételi évek a következők voltak: 1817, 1824, 1827, 1832, 1836, 1840, 1844, 1849, 1854, 1859, 1864, 1869, 1874, 1879, 1884, 1889, 1894, 1899, 1904, 1909, 1914, 1920, 1925, 1930, 1935, 1940, 1950, 1955, 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015.

1. sz. ábra. Referenciahálózat, 1930.
(Saját szerkesztés. Adatforrás: BAYER, 2006.)

téséből származnak; míg az utóbbiak által nem tárgyalt 2015-ös év a *Europa World Year Book* diplomáciai információinak eredménye.¹⁰ Az adatforrások módszertani sajátosságaiból adódóan a kigyűjtött információk kizárólag szuverén állami entitásokhoz delegált külképviseleteket tartalmaznak, tehát például a nemzetközi

¹⁰ BAYER, 2006; MOYER-BOHL-TURNER, 2016; *Europa Publications*, 2016.

szervezetekhez küldött missziók, vagy a pszeudoállamok által létesített kirendeltségek nem képezték az elemzés tárgyát. Mivel a használt adatbázisok képviselői osztályozása eltért egymástól, ezért a kutatás a külképviseleti missziók eltérő formáit és szintjeit nem osztályozta vagy kategorizálta: a tanulmányban bemutatott partnerségek nagyköveti, főképviselői, ügyvivői, miniszteri esetleg egyéb képviselői kapcsolatra utalnak, ezek között azonban nem tesznek különbséget. A hálózati modellek szerkezetét és a kapott eredményeket szintén nagyban befolyásolta, hogy az adatfelvétel csak a célországba delegált vezető képviselőt vette figyelembe. Mivel az alsóbbrendű missziók külön nem kerültek kiemelésre, ezért minden állam maximum egy képviselővel vehetett részt a hálózatokban. A kutatás az adatok összevetésének hatékonysága érdekében Bayer módszerét¹¹ alkalmazva az egyes államok elnevezéseit a vizsgált időszak alatt nem változtatta, azaz egyes releváns esetekben a megszűnő államot és jogutódját kontinuitásként kezelte.¹²

Hálózati modellezés

Az adatfelvétel eredményeként a mintavételi évekre vonatkozó kapcsolati viszonyok külön-külön, negyven önálló hálózat keretein belül kerültek modellezésre. A hálózati modellekben – megvalósuló képviselő esetén – N_1 állam N_2 államhoz maximum egy irányított éllel kapcsolódhatott, szimmetrikus kapcsolat esetén ezt N_2 állam is maximum egy irányított éllel viszonyozhatta. Az irányított hálózatok sajátosságainak megfelelően a csúcspontokhoz (államokhoz) kapcsolódó élek tekintetében különbséget tettünk a bejövő (fogadott képviselő) és kimenő (kiküldött képviselő) linkek között, ezek a későbbiekben a centralitási adatok bemutatásakor is külön kerülnek ismertetésre. A hálózatokban izolált csúcspontok nem szerepelnek, tehát kizárólag azok az államok kerültek be a modellezési folyamatba, amelyek legalább egy bejövő vagy kimenő képviselővel rendelkeztek. A kutatás a hálózati modellezést és elemzést a Cytoscape 3.7.1. verziószámú szoftverrel végezte el.¹³

A 40 mintavételi év során a kutatás összesen 214 diplomáciában aktív állami entitást detektált, ezek azok az államok, amelyek centralitási sorrendisége a továbbiakban ismertetésre kerül. A kapott eredmények alapján az azonosított 214 állam a 40 mintavételi év alatt összesen 98426 külképviseleti kapcsolatot alakított ki, ez a szám az adatgyűjtési időszakokban létrejött összes bilaterális kapcsolatot takarja. Természetesen az egyes évekre vonatkozó önálló hálózatokban ennyi állam és kapcsolat sosem szerepelt: példának okáért az 1817-es kapcsolattrendszerben $N=23$ csúcspont között $L=198$ él létesült, míg a 2015-ös hálózatban $N=196$ csúcspont között $L=9260$.

¹¹ BAYER, 2006.

¹² Ilyen eset volt például Németország vagy Oroszország. Előbbi esetében a Német Birodalmat, a Weimari Köztársaságot vagy az NSZK-t egyaránt Németország elnevezés jelölte, utóbbi esetében pedig az Oroszország megjelölés a cári időszakot és a Szovjetuniót is egyaránt magába foglalta. Az adatok megfeleltetése természetesen csak releváns esetekben volt lehetséges, például Ausztria–Magyarország a felbomlás után értehető okokból már külön államként szerepelt.

¹³ SHANNON ET AL., 2003.

Adatnyerés

A kapott eredmények fokszám-centralitás alapján kerültek kiszámításra.¹⁴ A fokszám-centralitás a központiség mérésének legegyszerűbb módszere, amely az egyes csúcspontok kapcsolati számát viszonyítja egyrészt a hálózatban létrejövő összes kapcsolat, másrészt a többi csúcspont kapcsolatainak számához.¹⁵ Ez az itt tárgyalt témára lefordítva azt jelenti, hogy a diplomáciai hálózatban résztvevő államokat képviselőik mennyisége alapján rangsorolni lehet, az abban kialakuló különbségeket pedig a képviselői kapcsolatok száma biztosítja. A rangsor felállítása előtt ugyanakkor szükséges szétválasztani a bejövő és kimenő kapcsolatokat, hiszen egy irányított hálózatban a fogadott és a küldött élek eltérő információtartalommal bírnak. A bejövő fokszámok vizsgálata kapcsán az államok által fogadott külföldi missziók száma kerül összegzésre, míg a kimenő kapcsolatok vizsgálatakor a külországokba delegált képviselőiké.

A fentieknek megfelelően a kutatás a modellezett 40 hálózat elemzésekor minden esetben kiszámította a hálózatokban résztvevő bejövő és kimenő fokszám-centralitási adatokat, amelyeket az egyes országok vonatkozásában évekre lebontva összesített. Bár ezek az összesítések is érdekes komparatív lehetőségeket biztosítanak, jelen tanulmány inkább a hosszútávú trendekre kíváncsi. Emiatt az egyes fokszám-centralitási adatokat minden ország esetében átlagolta, tehát például, ha a mintavételi periódusban kétszer szereplő Koszovó bejövő fokszám-centralitása 2010-ben 0,08763, 2015-ben pedig 0,10256 volt,¹⁶ akkor az ország átlagos bejövő fokszám-centralitása 0,19019 lett. Bár ez az eljárás tökéletesen tükrözte az adott állam mintavételi periódusra vonatkozó átlagos bejövő fokszám-centralitási viszonyait, ugyanakkor nem tett különbséget a diplomáciai viszonyokban rövid és hosszú ideig jelenlévő államok eredményei között. A problémát egy példával érzékeltetve: nehézséget jelentett, hogy a diplomáciai térben például 2 mintavételi alkalommal jelenlévő Koszovó átlagos bejövő fokszám-centralitása megközelítheti olyan államok központiségi adatait, amelyek jóval több időt töltöttek a diplomáciai térben, ezáltal azt hosszabb ideig befolyásolták. A kutatás a probléma megoldására egy egyszerű eljárást alkalmazott: az országonként kiszámított és átlagolt adatokat beszorozta azzal a számmal ahányszor az adott állam a mintavételben szerepelt. Ennek a számnak a maximuma 40 (például Franciaország), minimuma pedig 1 (Dél-Szudán), a fent szereplő Koszovó esetében a bejövő fokszám-centralitási érték $0,19019 \times 2 = 0,38038$. Az így kapott értékek tükrözték az adott állam átlagos fokszám-centralitási adatait, ugyanakkor időbeli különbséget tettek a hálózati befolyást hosszabb és rövidebb ideig kifejtők között.

¹⁴ A modellezett hálózatok más centralitási adatok vizsgálatát is lehetővé tették (például közelség-centralitás, köztiség-centralitás). Ezek terjedelmi korlátok miatt elhelyített nem kerülnek publikálásra.

¹⁵ BARABÁSI, 2016. 63; NEWMAN, 2010. 168-169.

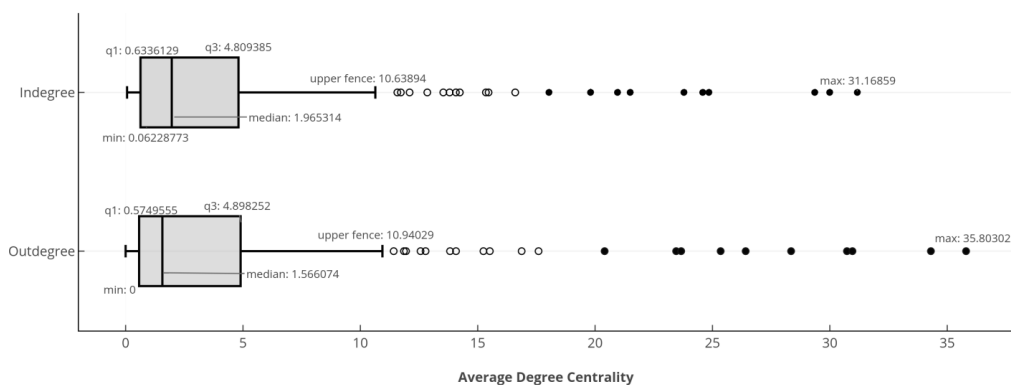
¹⁶ A lehetséges értékhatár 0 és 1 közé esik.

Az eredmények kategorizálása

Az előző részben kifejtett módszerek a hálózatokban résztvevő 214 államot bejövő és kimenő fokszám-centralitási adataik alapján rangsorolták. Az így kialakuló adatsorokat a mellékletben található 1. számú táblázat összegzi. Bár a táblázatból jól kivehetők az egyes centralitási értékek, azok különbségei, illetve az országok helyezései, azonban továbbra is problematikus a centrum és periféria országainak pontos determinálása. Másként megfogalmazva: a táblázatot áttekintve kérdéses, hogy hol végződik a centrumországok, és hol kezdődik a periférikus államok csoportja.

Bár az adatok csoportosítása szükségszerűen szubjektív szabályok szerint történik, releváns statisztikai módszerek használata növelheti az egyes osztályközők kialakításának objektivitását. Ezek kiválasztásakor könnyebbséget jelentett, hogy az adatnyerési eljárás rangsorba rendezett elemeket biztosított. A rangsorból egyrészt feltételezhető, hogy a lista legmagasabb értékei a centrumországokat, a legalacsonyabbak pedig a periféria államait takarják. Másrészt a sorba rendezett adatok egyik legnagyobb előnye, hogy meghatározható a középső érték, a medián mentén pedig további helyzetmutatók, kvantilisok definiálhatók.¹⁷ Mivel jelen kutatás a centrum és a periféria tagjaira volt kíváncsi, ezért a kvantilisok közül a rangsort négy egyenlő elemszámra osztó kvartilis felosztást alkalmazta. Az osztályközők kialakításakor ebben az esetben azt feltételeztük, hogy az alsó kvartilis a periféria tagjait, a felső kvartilis a centrumot, a középső pedig a tipikus értékkel rendelkező államokat foglalja magában.

A kvartilis felosztás eredményeit a 2. ábra összegzi. Az ábra tanulsága szerint a bejövő átlagos fokszám esetében az alsó kvartilisbe (q1) a 0,63-nál kisebb, a felső kvartilisbe (q4) pedig a 4,8-nál nagyobb értékű államok kerültek. A kimenő átlagos fokszám esetében ez az osztályközhatár 0,57 és 4,8 volt. A 2. ábra egyéb jellemzői és tanulságai a továbbiakban még kiemelésre kerülnek.

2. sz. ábra. Átlagos fokszám-eloszlások kvartilis felosztása
(Saját szerkesztés. Adatforrás: BAYER, 2006; MOYER-BOHL-TURNER, 2016;
Europa Publications, 2016.)

¹⁷ ZÁVOTI, 2010.

Centrális és periférikus szereplők

A módszertani részben elmondottak alapján ehelyütt nem az egyes mintavételi évekre vonatkozó centralitási adatok kerülnek külön-külön bemutatásra (például Magyarország bejövő és kimenő fokszáma 1950-ben), hanem a teljes periódusra vonatkozó országonként számított átlag, amelyet az államok mért összes fokszámainak átlaga, illetve a mintavételi jelenlét¹⁸ számának szorzata eredményez. Az így kapott, teljes periódusra vonatkozó fokszám-centralitási rangsort a mellékletben szereplő 1. táblázat, a centrum és a periféria tagjainak osztályközhatárait pedig a 2. ábra összegzi.

Bejövő fokszám-centralitás

Hálózatelméleti kiindulópontunk szerint a bejövő fokszám-centralitás az egyes csúcspontok presztízsére reflektál, azaz megmutatja, hogy az államok külképviseleteik létesítése során más országokat mekkora mértékben preferáltak.¹⁹ A 2. ábra csoportosítási módszere alapján detektált 54 centrumország közé a 4,8-nál nagyobb átlagos bejövő fokszám-centralitással rendelkező államok kerültek. Ezek összetételének vizsgálata előtt érdemes arra rámutatni, hogy a felső kvartilis mediántól való eltérései jóval markánsabbak, mint az alsó kvartilis értékei, azaz a centrumországok atipikussága kiugróbb. Erre utal, hogy a dobozdiagram felső kvartilisében megjelenik az extrém értékeket elválasztó határ (*upper fence*), az alsó kvartilisben viszont nem. A kiugróan magas értékek detektálása a centrum országait tovább tagolja, ezáltal kiemeli azon államokat, amelyek attraktivitása még a központi szereplőkhöz viszonyítva is kimagasló volt. Ezeket a diplomáciai hierarchia csúcsán elhelyezkedő államokat a könnyebb érthetőség kedvéért nevezzük magországoknak.

A legmagasabb bejövő fokszám-centralitást elérő államok között nem meglepő módon főként történeti és jelenkori nagyhatalmakat találunk: az előző mintegy kétszáz évben Franciaország, az Egyesült Királyság, az USA és Németország bizonyultak a leggyakoribb célországoknak. Vezető szerepüket jelezi, hogy a 40 mintavételi év 47,5%-ban Franciaország, 35%-ban az USA, 2,5%-ban az Egyesült Királyság, 15%-ban pedig a négy ország együttesen osztozott az adott évre vonatkozó legmagasabb fogadott külképviseleti mennyiségen. A nagyhatalmak tekintetében szintén említést érdemel Spanyolország, Oroszország és Kína. Spanyolország centrális pozícióját egyértelműen történeti jelentőségének köszönheti, Oroszország versenytársaihoz képest mérsékeltlen előnyös helyezése a bolsevik hatalomátvételt utáni évek izoláltságából következik, Kína relatív kiváltságos helyzete pedig az ország utóbbi évtizedekben tapasztalható gazdasági és politikai térnyerésének eredménye.

A magországok között helyet kaptak egyes közép-hatalmak és/vagy gazdaságilag fejlett országok is. Ezek egy részének centrális elhelyezkedése regionális vezető szerepükből következik (például Brazília, Törökország), más részük

¹⁸ A lehetséges értékhatár 1 és 40 közé esik.

¹⁹ NEWMAN, 2010. 169.

a tradicionálisan Európa-központú diplomácia hagyományos tagjai (például Hollandia, Portugália, Dánia), pénzügyi központok (például Svájc), vagy nemzetközi szervezetek befogadói (például Belgium).

Bár a magországok esetében szembevetendő az európai túlsúly, a centrum egészét vizsgálva ez az előny csökken: 54 ország közül „csak” 25 európai. A már említett regionális és középhatalmakon kívül a centrumországok sorához csatlakoztak egyes gazdaságilag fejlett, vagy egy-egy gazdasági, politikai szektorban fajsúlyos országok. India jelenléte globális és ázsiai vezető pozícióit nézve szinte magától értetődő, Szaúd-Arábia és Irán regionális ereje és az energiaszektorban betöltött fajsúlyos szerepe miatt attraktív, az Egyiptomba delegált külképviseletek pedig politikai és kulturális okok mellett az ország globális közlekedésben betöltött szerepére (Szuezi-csatorna) is reflektálnak.

A centrumországok vizsgálatakor említést érdemelnek azon szereplők is, amelyek nem elsősorban jelenkori attraktivitásuknak, inkább hosszútávú történeti jelenlétüknek köszönhetik átlag feletti eredményeiket. Ebben a tekintetben elsősorban olyan 19. században függetlenedő államok (például Görögország, Ecuador, Guatemala, Bolívia) emelhetők ki, amelyek egyrészt hosszantartó politikai és nemzetközi jogi szuverenitásuknak, másrészt pedig az ezt figyelembe vevő adatnyerési eljárásnak köszönhetik centrális helyzetüket. Bár ezek az államok az adatnyerés során érzékelhető versenyelőnyrel indultak – főként a hidegháború után létesülő államokkal szemben –, az 1945–1991 megalakuló országok jelenléte bizonyítja, hogy a nemzetközi presztízs az attraktivitás függvénye is. Természetesen a „fiatal” államisággal rendelkező országok (Dél-Szudán, Szlovénia stb.) esetében a függetlenség kikiáltásának időpontja jelentősen befolyásolta a listán elfoglalt pozíciót, ugyanakkor Kína, India vagy Pakisztán centrális pozíciója utal arra, hogy a történelmi befolyást a politikai vagy gazdasági vonzerő helyettesítheti. Ezt alátámasztja már megszűnt, de a centrum országok csoportjába bekerülő államok (például Ausztria–Magyarország, Jugoszlávia) jelenléte is.

A centrumországok rövid áttekintése után a periféria államairól is szükséges szót ejteni. Az 54 legalacsonyabb bejövő fokszám-centralitással rendelkező állam mind földrajzi, mind történeti, mind pedig gazdasági teljesítőképesség tekintetében vegyes összképet mutat. A listában szereplő államokat vizsgálva szembevetendő az európai államok alacsony aránya: néhány szovjet utódállamot leszámítva a Balkán kisállamai (FYROM, Montenegró, Koszovó), törpeállamok (Liechtenstein, San Marino, Andorra), illetve megszűnt fejedelemségek váltak sereghajtóvá. A legtöbb esetben a periférikus pozíció érthető, a felsorolt szovjet utódállamok kapcsán azonban némi magyarázatra szorul. A csoportban szereplő Lettország, Moldova és Grúzia periférikus pozíciója egyrészt következik a történeti jelenlétet súlyozó adatnyerési eljárásból, másrészt viszont eredménye a diplomáciai partnerek multiakkreditációs gyakorlatának. Ez a szomszédos országokból, vagy regionális központokból történő ad hoc érdeképviselet Lettország esetében főként észtországi vagy litvániai, Moldova vonatkozásában kijevei vagy bukaresti, Grúzia kapcsán pedig örmény vagy azeri rezidens külképviseletek révén érvényesül.

Utóbbi néhány kivételtől eltekintve az európai kontinens a periféria csoportján belül alulreprezentált. Ez a tulajdonság Ázsia és Amerika kontinentális államai-ra is igaz: a két földrész centralitási értékein Bhután, Kirgizisztán, Tádzsikisztán,

Türkmenisztán, Grenada, Belize és Suriname periférikus jelenléte csak minimális mértékben változtat. Afrika arányaiban már magasabb mértékben reprezentált: a földrész kontinentális területeiről összesen 7 ország került a periféria államai közé, jellemzően a térség legszegényebb és geopolitikai szempontból kevésbé súlyos országai közül.

Periférikus államok csoportja lévén a gazdaságilag elmaradott és/vagy gyengébb kapacitásokkal rendelkező országok jelenléte érthető fejlemény. Kevésbé egyértelmű azonban a szigetországok csoporton belül érzékelhető számottevő mennyisége: az 54 periférián detektált ország közé 26 szigetállam került be. Bár ezen országok többsége nem tartozik a legszegényebb államok közé, többségük alacsony népességszámmal, kis mérettel, illetve csekély gazdasági teljesítőképességgel rendelkezik, az erősebb ágazatok – főként a turisztika és halászat – jelentősége pedig inkább csak helyi szinten mérhető. A szigetországok attraktivitását szintén csökkenti földrajzi izoláltságuk, amely a fenti negatívumok mellett jelentősen redukálja a diplomáciai befektetések megtérülésének lehetőségét. Másként megfogalmazva: míg egy kontinentális területen elhelyezkedő Tádzsikisztánba delegált misszió a fogadóországon túl a szomszédos államok irányába is érdekképviseleti lehetőségeket biztosít, addig egy alacsony népességgel rendelkező, illetve alacsony politikai és gazdasági hasznot biztosító csendes-óceáni sziget a szomszédok attraktivitásával sem képes a hozzá delegált külképviseletek fenntartásának költségeit ellentételezni. Ezt a jellegzetességet egyébként egyes periférikus csoportba kerülő afrikai országok is alátámasztják: Gambia, Szváziföld vagy Lesotho mintegy szigetként ékelődnek be az őket körülvevő országok közé.

Kimenő foksám-centralitás

Míg a bejövő foksám-centralitás az államok egymással szembeni megítélésére utal, addig a kimenő kapcsolatok az egyes országok diplomáciai befektetéseinek fokmérői. Mivel ebben az esetben a centralitási eredményeket a delegált képviseletek mennyisége biztosítja, ezért a kialakuló rangsor jobban reflektál a diplomáciai interakciókra kifejtett aktivitás mértékére, illetve az ezzel kapcsolatos állami elhatározásokra.²⁰ Ezeket az elhatározásokat ugyanakkor nagyban befolyásolják az egyes államok kapacitásai. A problémát egy példával szemléltetve: a klímaváltozás következményeitől fenyegetett Maldív-szigetek bizonyára szívesen képviselné érdekeit magasabb mennyiségű diplomáciai interakció révén, erre ugyanakkor korlátozott erőforrásai miatt a valóságban kevés esélye van. Ez utóbbi példából kitűnik, hogy a nemzetközi érdekérvényesítés nemcsak a fogadói, de a kezdeményezői oldalon is korlátok közé van szorítva, amely korlátokon csak az átlagostól eltérő kapacitásmennyiség révén lehet túllépni.

Ez utóbbiból adódik, hogy a 2. ábra extrém kiugrásait a kimenő foksám-centralitás esetében is a centrum államai produkálják. A magországok tekintetében az államok összetétele a bejövő centralitáshoz hasonló képet mutat: a mintavételi évek 25%-ban az USA, 22,5%-ban Franciaország, 12,5%-ban pedig az Egyesült Királyság

²⁰ KINNE, 2014. 253.

gyűjtötte be a legtöbb delegált külképviseleti mennyiséget. A bejövő fokszám-centralitási adatoknál ismertetett jellemzőkhöz képest eltérést mutat Oroszország és Belgium pozíciója, a két ország lényegében helyet cserélt. Oroszország előnyösebb pozíciója jól reprezentálja az orosz külpolitika rezsimváltások során is fennmaradó alapvetéseit, Belgium visszaesése pedig jelzi az ország bejövő és kimenő kapcsolatai között jelenlévő számottevő különbséget, amit az országba delegált nemzetközi szervezetek generálnak, a bejövő kapcsolatok javára.

A centrumországok egészét vizsgálva ebben az esetben is csökken az európai túlsúly, 54 államból 26 európai. A bejövő fokszám-centralitáshoz képest változás, hogy egyes országok eltűntek (például Etiópia, Libanon, Costa Rica és Nicaragua), mások viszont csatlakoztak a centrumhoz (Csehszlovákia, Izrael, Ausztrália, Dél-Korea). Az új államok megjelenése az attraktivitásnál jelentősebb diplomáciai aktivitásról árulkodik, amelyre jellemző példa Izrael és Dél-Korea legitimitást kereső vagy elősegítő diplomáciai terjeszkedése. Az utóbbiaktól eltekintve szembeötlő a csoport összetételének változatlanlansága, bár az egyes centrumországok helyezései módosultak, a diplomáciai viszonyok centrális aktorai jószerével ugyanazok maradtak.

A centrum vizsgálatokor érdemes röviden megemlékezni az abban biztos pozíciót elfoglaló Magyarországról is. Bár az előkelőbb kimenő fokszám-centralitási adatok aktívabb kezdeményezőkézségről árulkodnak, az ország diplomáciai attraktivitás vonatkozásában is biztos pozíciókkal rendelkezik, sőt, olyan regionális központokat előz meg, mint Indonézia, Ausztrália, Dél-Afrika vagy Dél-Korea. Megjegyzendő, hogy a központi pozíció kevéssé magyarázható az adatnyerési eljárás módszertanával, hiszen Magyarország önálló entitásként csak 1920-tól szerepel a felhasznált adatbázisok gyűjtéseiben. Utóbbiból következik az is, hogy az ország centrális pozíciója nem a jelenkori szövetségi beágyazottság függvénye, inkább fordítottja: szövetségi beágyazódásunk a diplomácia centrumában betöltött aktív szerep következménye és eredménye.

A legalacsonyabb kimenő fokszám-centralitási adatok vizsgálatokor szembetűnő a gazdasági teljesítőképesség delegált képviselőkre gyakorolt befolyása. Bár arányaiban a periférikus csoport összetétele a bejövő centralitási adatokhoz képest kevéssé változott, a megvalósuló helycserék jobbra a jelentős kapacitáshiánnyal küzdő államok kárára történtek. Az európai államok közül kikerült a csoportból a mintavételi időszakban még FYROM-nak nevezett Észak-Macedónia, Lettország a 165-ről a 120. pozícióra ugrott, Grúzia pedig a 151. helyre került. Az afrikai országok vonatkozásában új belépő Botswana, Bissau-Guinea és Namíbia, aktívabb külkapcsolati tevékenységének köszönhetően azonban kilépett a periférikus csoportból Egyenlítő-Guinea és Djibouti.

Az utóbbiakat leszámítva jelentősebb eltérések – a centrum országaihoz hasonlóan – nem jellemzők. Ez főként a szigetországokat érinti hátrányosan, periférikus beágyazottságuk ugyanis ebben az esetben is számottevő: a leggyengébb centralitási értékeket produkáló 54 állam közül 25 ismételt szigetország. Ahogyan az előző részt kifejtésre került, a szigetállamok periférikus helyzete földrajzi, politikai és gazdasági okokkal magyarázható. Az utóbbiakon túl ezeket az aktorokat fokozottan hátrányosan érinti a diplomáciai reciprocitás jelensége, pontosabban annak hiánya. Mivel a kölcsönösség a diplomácia funkcionalitásának egyik alapvető

mozgatórugója,²¹ ezért a kezdeményezőképeség kapacitásának számottevő korlátozottsága jelentősen befolyásolja a kialakítható interakciók számát. A periféria tagjai esetében a gazdasági korlátok jelentősen limitálják a delegálható külképviseletek számát, ezáltal egyrészt csökkentik az érdekképviseleti hatásfokot, másrészt a kölcsönösségi alapon képződő kapcsolatok számát. Ebből következően a fogadott és a kimenő képviseletek kölcsönösen alacsony arányának egymásra gyakorolt hatása számottevő, kezdeményezés – valamint geopolitikai szignifikancia – hiányában az attraktivitás alacsony, a periférikus pozíció pedig beágyazódik.

Következtetések

A tanulmány az előzőekben felvázolt módszertan segítségével körvonalazta a diplomáciai tér centrális és periférikus szereplőit. Az egyes államok helyzetének rangsorolásán túl az eredmények reflektáltak a diplomáciai interakciók szerkezeti tulajdonságaira, illetve az abból következő előnyökre és hátrányokra. A kutatás egyértelművé tette, hogy a diplomáciai interakciók egy olyan hierarchikus rendszerben zajlanak, amelyben a hálózati hatás a centrális szereplőket előnyben, a periférikus aktorokat viszont hátrányban részesíti. A hierarchia csúcsán elhelyezkedő centrumországok előnye a kiterjedt képviseleti hálózat kialakítását és fenntartását lehetővé tévő erőforrásokon nyugszik, amelyek mennyisége azonban a diplomáciában betöltött központi pozíciók révén jelentősen növelhető. A centrum meglévő kapacitásai tehát lehetővé teszik a nemzetközi politikai és gazdasági döntések nagyarányú befolyásolását, amely révén a központi országok további kapacitásokhoz juthatnak, jobbra a többség és a periféria kárára.

A hálózati hatás szintén szembevető volt a periféria tagjainak vizsgálatakor. A legalacsonyabb centralitási eredményeket produkáló országok csoportja attraktivitás és erőforrás hiányában a bejövő és a kimenő kapcsolatok jelentős deficitjétől szenved, nemzetközi érdekképviselete mind belföldön, mind külföldön limitált hatásfokkal működik. A diplomáciai interakciók hiánya a csoport előnytelen adottságait tovább súlyosbítja, effektív képviseleti tevékenység hiányában a diplomácia lehetséges politikai és/vagy gazdasági hozzájárulásait minimalizálja, az érintett államok pozícióit pedig hosszú távon beágyazza. A helyzeten tovább ront, hogy a csoport tagjainak egymás közötti kapcsolatai is minimálisak: míg a centrumországok esetében jól kivehető a centrummal és többséggel való aktív és időálló partnerség, a középhatalmak pedig egymással és a centrum országaival alakítottak ki tartós együttműködések, addig a periféria kevés számú kapcsolódásait a centrumba és középhatalmakba investálja. A nemzetközi tér leggyengébbnek tekinthető aktorai ezáltal nem pusztán a diplomáciai érdekképviselet, de a közös érdekegyeztetés fórumainak hiányától is szenvednek. Bár ezeket a nemzetközi szervezetekhez delegált állandó képviseletek részben pótolhatják, a partnereknél fenntartott fizikai jelenlét hiánya a rezidens misszióval rendelkező versenytársak előnyét azonban konzerválja.

²¹ SPIES, 2019. 36.

Végezetül fontos arra rámutatni, hogy az eredmények a diplomácia nemzetközi jelentőségének állandóságáról tanúskodnak. Bár a diplomácia elméletében az előző évtizedben – és főként a 2008-as pénzügyi válság gazdasági nehézségei okán – többször felmerült virtuális és digitális képviselet előretörésének és a fizikai jelenlét, illetve a rezidens misszió szükségtelenségének hangoztatása,²² a fentiekben összefoglalt eredmények ennek pont az ellenkezőjét támasztják alá. A diplomáciai képviselet továbbra is a nemzetközi érdekérvényesülés egyik legfontosabb eszköze, amelynek hatékonysága nem a rezidens képviseletek csökkentésével, inkább az interakciók számának növelésével, illetve a folyamatos adaptálódás és racionalizálás segítségével fokozható.

Felhasznált irodalom és rövidítések

BARABÁSI

2016 BARABÁSI Albert-László: *A hálózatok tudománya*. Budapest, Libri, 2016.

BAYER

2006 BAYER, Resat: *Diplomatic Exchange Dataset*, v2006.1.
(<http://correlatesofwar.org> - Utolsó letöltés: 2018. szeptember 20.)

COOPER-HEINE-THAKUR

2013 COOPER, Andrew F. – HEINE, Jorge – THAKUR, Ramesh: Introduction: The Challenges of 21st Century Diplomacy. In: *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Eds.: COOPER, Andrew F. – HEINE, Jorge – THAKUR, Ramesh. Oxford, Oxford University Press, 2013. 1–23.

DUQUE

2017 DUQUE, Marina: Core-Periphery Structure in the International Status Hierarchy. Cambridge, Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School, 2017.

EUROPA PUBLICATIONS

2016 *Europa World Year Book*. 57th edition. London, Routledge, 2016.

KINNE

2014 KINNE, Brandon J.: Dependent Diplomacy: Signaling, Strategy, and Prestige in the Diplomatic Network. *International Studies Quarterly*, 58. (2014) 2. sz. 247–259.

MALINIÁK – PLOUFFE

2011 MALINIÁK, Daniel – PLOUFFE, Michael: *A Network Approach to the Formation of Diplomatic Ties*. San Diego, CA, University of California Press, 2011.

²² COOPER-HEINE-THAKUR, 2013. 11–12.

MALONE

- 2013 MALONE, David M.: The Modern Diplomatic Mission. In: *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Eds.: COOPER, Andrew – HEINE, Jorge – THAKUR, Ramesh. Oxford, Oxford University Press, 2013. 1-14.

MOYER-BOHL-TURNER

- 2016 MOYER, Jonathan D. – BOHL, David K. – TURNER, Sara: *Diplometrics: Diplomatic Representation*. Denver, CO, Frederick S. Pardee Center for International Futures, 2016. (<http://pardee.du.edu/diplometrics> – Utolsó letöltés: 2018. október 20.)

NEWMAN

- 2010 NEWMAN, Mark. E. J.: *Networks: An Introduction*. New York, Oxford University Press, 2010.

RANA

- 2013 RANA, Kishan S.: *The Contemporary Embassy: Paths to Diplomatic Excellence*. New York, Palgrave Macmillan, 2013.

SHANNON ET AL.

- 2003 SHANNON, Paul – MARKIEL, Andrew – OZIER, Owen – BALIGA, Nitin S. – WANG, Jonathan T. – RAMAGE, Daniel – AMIN, Nada – SCHWIKOWSKI, Benno – IDEKER, Trey: Cytoscape: a software environment for integrated models of biomolecular interaction networks. *Genome Research*, 13. (2003) 11. 2498-2504. Version: 3.5.1. (<http://www.cytoscape.org> – Utolsó letöltés: 2018. szeptember 20.)

SPIES

- 2019 SPIES, Yolanda Kemp: *Global Diplomacy and International Society*. Johannesburg, Palgrave Macmillan, 2019.

ZÁVOTI

- 2010 ZÁVOTI József: *Matematikai statisztikai elemzések 2. Helyzetmutatók, átlagok, kvantilisek. A szórás és szóródás egyéb mérőszámai*. Székesfehérvár, Nyugat-magyarországi Egyetem, Geoinformatikai Kar, 2010.

Melléklet

	Ország	Átlagos bejövő fokszám-centralitás×mintavételi jelenlét	Ország	Átlagos kimenő fokszám-centralitás×mintavételi jelenlét
1.	Franciaország	31,1685876	Franciaország	35,8030246
2.	Egyesült Királyság	29,9913123	Egyesült Királyság	34,3044752
3.	USA	29,3546877	USA	30,9623954
4.	Németország	24,8444722	Németország	30,7285323
5.	Olaszország	24,5824189	Olaszország	28,3500518

6.	Belgium	23,7826265	Oroszország	26,4136867
7.	Spanyolország	21,492072	Spanyolország	25,3481014
8.	Oroszország	20,9532969	Belgium	23,6662512
9.	Hollandia	19,8041633	Hollandia	23,4532044
10.	Brazília	18,0318445	Brazília	20,4053245
11.	Svájc	16,5969866	Portugália	17,591089
12.	Portugália	15,4614599	Dánia	16,8709331
13.	Dánia	15,3486137	Ausztria- Magyarország	15,5150252
14.	Argentína	14,2368419	Japán	15,2423936
15.	Japán	14,0693303	Argentína	14,0750062
16.	Mexikó	13,8024816	Mexikó	13,8199974
17.	Törökország	13,5335934	Svájc	12,77817
18.	Kína	12,8515444	Chile	12,5646767
19.	Chile	12,0975071	Kína	11,9449992
20.	Görögország	11,7249137	Peru	11,8564835
21.	Ausztria- Magyarország	11,5746723	Törökország	11,4202033
22.	Peru	10,6389404	Görögország	10,9402933
23.	Venezuela	9,68067319	Románia	10,6068286
24.	Románia	9,51935441	Kuba	9,74707334
25.	Kolumbia	9,32492278	Kolumbia	9,63059821
26.	Kuba	8,97591405	Venezuela	9,46704667
27.	Uruguay	8,89868255	Bavaria	9,46495864
28.	Egyiptom	8,88076149	Norvégia	9,32040879
29.	India	8,51176748	Pápai Állam	9,10380346
30.	Jugoszlávia	8,17129513	Egyiptom	8,90915214
31.	Kanada	8,06877283	Uruguay	8,88235488
32.	Irán	8,00587417	Svédország	8,83302917
33.	Norvégia	7,87281489	Irán	8,521035
34.	Pápai Állam	7,84460347	Jugoszlávia	8,51573756
35.	Ausztria	7,51657144	India	8,4528156
36.	Svédország	7,49853218	Lengyelország	8,20670161
37.	Ecuador	7,26335504	Magyarország	7,66337703
38.	Guatemala	7,24655925	Finnország	7,22968031
39.	Bolívia	7,05416092	Bulgária	7,19258646
40.	Magyarország	6,92498164	Ecuador	7,02801229
41.	Lengyelország	6,6838127	Guatemala	6,89789232
42.	Thaiföld	6,58398715	Thaiföld	6,69417783
43.	El Salvador	6,17324082	Bolívia	6,60833514
44.	Bulgária	6,04750203	Kanada	6,50628765
45.	Finnország	5,74466237	Ausztria	6,32831844
46.	Bajorország	5,47737929	Pakisztán	5,61085298
47.	Szaudi Arábia	5,40914956	Csehszlovákia	5,55343612
48.	Etiópia	5,36140072	El Salvador	5,31084331
49.	Paraguay	5,14543746	Izrael	5,20350345
50.	Pakisztán	5,141131	Indonézia	5,14592555
51.	Libanon	5,09435158	Ausztrália	5,03502216

53.	Costa Rica	4,80944047	Szaud-Arábia	4,93454065
52.	Nicaragua	4,91754771	Dél-Korea	5,01883683
54.	Indonézia	4,80938503	Paraguay	4,89825153
55.	Nigéria	4,80004418	Panama	4,80048718
56.	Dél-Afrika	4,74820699	Dominikai Köztársaság	4,58988515
57.	Panama	4,74715177	Líbia	4,58117732
58.	Irak	4,7409612	Nigéria	4,57389966
59.	Ausztrália	4,66928786	Libanon	4,53370336
60.	Algéria	4,61801692	Irak	4,52669811
61.	Izrael	4,54917191	Algéria	4,17206832
62.	Honduras	4,50775494	Nicaragua	4,153787
63.	Szászország	4,43018874	Marokkó	3,94450621
64.	Csehszlovákia	4,42714168	Fülöp-szigetek	3,80916631
65.	Dominikai Köztársaság	4,05039754	Dél-Afrika	3,74998214
66.	Szíria	4,02276333	Észak-Korea	3,63852272
67.	Szicília	4,0204292	Szíria	3,58163044
68.	Líbia	3,96027199	Costa Rica	3,52761547
69.	Dél-Korea	3,86445105	Haiti	3,4285369
70.	Kenya	3,79181939	Honduras	3,25507447
71.	Württemberg	3,6971998	Afganisztán	3,20714121
72.	Fülöp-szigetek	3,56507138	Kongói Demokratikus Köztársaság	3,12738983
73.	Tunézia	3,5490316	Jemen	3,11392063
74.	Kuvait	3,48146872	Tunézia	3,09321786
75.	Malajzia	3,44239112	Etiópia	3,08617362
76.	Szenegál	3,38700206	Malajzia	2,99898742
77.	Luxemburg	3,36643492	Írország	2,89590178
78.	Jordánia	3,29930986	Vietnám	2,87182134
79.	Kongói Demokratikus Köztársaság	3,23884175	Szudán	2,85994735
80.	Szudán	3,18892926	Jordánia	2,79398906
81.	Ghána	3,123591	Ghána	2,77842025
82.	Írország	3,04082629	Kuvait	2,71571835
83.	Vietnám	2,94362075	Tajvan	2,67682402
84.	Hesseni Választófejedelemség	2,91209148	Srí Lanka	2,53993375
85.	Tanzánia	2,89631539	Német Demokratikus Köztársaság	2,42161372
86.	Afganisztán	2,87304662	Új-Zéland	2,39692148
87.	Toszkána	2,83348734	Libéria	2,21797585
88.	Elefántcsontpart	2,70231218	Banglades	2,21208068
89.	Zimbabwe	2,6921492	Csehország	2,20156602
90.	Haiti	2,67203998	Szenegál	2,14352586
91.	Egyesült Arab Emírségek	2,67167418	Mianmar	2,13626375

92.	Hesseni Nagyhercegség	2,6620177	Albánia	2,10472238
93.	Jemen	2,62644245	Észtország	1,97505013
94.	Srí Lanka	2,52751874	Luxemburg	1,95502588
95.	Új-Zéland	2,45821946	Zimbabwe	1,93093072
96.	Mianmar	2,39126195	Elefántcsontpart	1,89608576
97.	Zambia	2,31392154	Guinea	1,89059016
98.	Albánia	2,25433993	Egyesült Arab Emírségek	1,88732193
99.	Libéria	2,2485201	Katar	1,86932792
100.	Marokkó	2,24168462	Gabon	1,83661408
101.	Guinea	2,20242358	Szerbia	1,79771725
102.	Észtország	2,08293088	Kamerun	1,7282574
103.	Szingapúr	2,05906907	Szomália	1,71327717
104.	Hannover	2,05123792	Mongólia	1,63495173
105.	Német Demokratikus Köztársaság	2,04312773	Kenya	1,6195668
106.	Banglades	1,9917363	Nepál	1,60930904
107.	Csehország	1,98782757	Ukrajna	1,58989372
108.	Kamerun	1,94280011	Szlovákia	1,5422534
109.	Gabon	1,90261849	Mauritánia	1,50996985
110.	Katar	1,83795874	Zambia	1,50229956
111.	Mozambik	1,72589022	Omán	1,46288066
112.	Angola	1,70446195	Angola	1,43612624
113.	Uganda	1,70323957	Tanzánia	1,39422669
114.	Ciprus	1,68466669	Mali	1,34610414
115.	Szerbia	1,64038321	Ciprus	1,3381899
116.	Szomália	1,58879906	Málta	1,29589697
117.	Észak-Korea	1,55300653	Izland	1,29448376
118.	Omán	1,54553167	Kambodzsa	1,24402467
119.	Ukrajna	1,48817404	Kongói Köztársaság	1,22647462
120.	Mali	1,47867847	Lettország	1,21273548
121.	Kongói Köztársaság	1,45571276	Uganda	1,16869222
122.	Jamaica	1,44495001	Csád	1,16787437
123.	Laosz	1,43935737	Szászország	1,1648986
124.	Kambodzsa	1,41250239	Szingapúr	1,14691771
125.	Tajvan	1,37335097	Laosz	1,1440377
126.	Nepál	1,3439571	Hesseni Nagyhercegség	1,11013788
127.	Trinidad és Tobago	1,29316689	Közép-afrikai Köztársaság	1,10152461
128.	Mongólia	1,22915207	Horvátország	1,08866942
129.	Izland	1,20405886	Szicília	1,07031005
130.	Bahrein	1,19355846	Litvánia	1,06768517
131.	Kazahsztán	1,19222655	Niger	1,05577626
132.	Madagaszkár	1,17886816	Benin	1,04088772
133.	Örményország	1,12450759	Ruanda	1,04018177
134.	Mauritánia	1,11210558	Burkina Faso	1,03166516

135.	Közép-afrikai Köztársaság	1,04224372	Burundi	0,98097655
136.	Horvátország	1,0312695	Hesseni Választófejedelemség	0,97965547
137.	Mecklenburg	1,02746237	Belarusz	0,94758167
138.	Namíbia	0,98513355	Báden	0,93794966
139.	Litvánia	0,97329165	Kazahsztán	0,9162507
140.	Sierra Leone	0,95770934	Sierra Leone	0,9081074
141.	Ruanda	0,91856271	Brunei Szultánátus	0,88514021
142.	Benin	0,90443603	Bosznia és Hercegovina	0,87543817
143.	Burkina Faso	0,89066706	Mozambique	0,83207438
144.	Szlovákia	0,88634231	Madagaszkár	0,82473186
145.	Niger	0,87844293	Jamaica	0,81078098
146.	Málta	0,84857876	Szlovénia	0,78769945
147.	Belarusz	0,83968042	Azerbajdzsán	0,75918516
148.	Togo	0,83728581	Togo	0,74357876
149.	Üzbegisztán	0,82375714	Malawi	0,72322119
150.	Burundi	0,80490486	Bahrein	0,71126727
151.	Monaco	0,79052327	Grúzia	0,7079337
152.	Csád	0,78957024	FYROM	0,66774079
153.	Szlovénia	0,77693333	Trinidad és Tobago	0,639541
154.	Bosznia és Hercegovina	0,77212645	Örményország	0,62661275
155.	Azerbajdzsán	0,75003331	Hannover	0,62478686
156.	Brunei Szultánátus	0,73964379	Guyana	0,60797808
157.	Guyana	0,72352183	Üzbegisztán	0,5900676
158.	Malawi	0,70724027	Djibouti	0,58839105
159.	Botswana	0,70668884	Egyenlítői-Guinea	0,58676861
160.	Guinea-Bissau	0,67289639	Mauritius	0,57683364
161.	Fiji	0,63361292	Gambia	0,57495548
162.	Modena	0,62162023	Pápua Új-Guinea	0,54941712
163.	Pápua Új-Guinea	0,61174478	Eritrea	0,52273346
164.	Báden	0,5976897	Guinea-Bissau	0,52230844
165.	Lettország	0,58768533	Monaco	0,49677611
166.	Djibouti	0,58263262	Zöld-foki Köztársaság	0,49273519
167.	Korea	0,56172244	Türkmenisztán	0,47110612
168.	Grúzia	0,55932982	Namíbia	0,46713688
169.	FYROM	0,54389149	Moldova	0,46576229
170.	Egyenlítői-Guinea	0,51751673	Botswana	0,45080136
171.	Suriname	0,51348868	Toszkána	0,44444445
172.	Türkmenisztán	0,50189761	Korea	0,44290004
173.	Mauritius	0,49778691	Lesotho	0,44278993
174.	Parma	0,48684211	Kirgizisztán	0,4403113
175.	Barbados	0,47921118	Vietnámi Köztársaság	0,4139635
176.	Gambia	0,41944018	Suriname	0,37320811
177.	Belize	0,39453639	Fiji	0,3653412

178.	Tádzsikisztán	0,39356759	Szváziföld	0,34885675
179.	Kirgizisztán	0,37815738	Tádzsikisztán	0,33605862
180.	Eritrea	0,3734315	San Marino	0,31301714
181.	Zöld-foki Köztársaság	0,35971515	Barbados	0,28940657
182.	Moldova	0,3576735	Liechtenstein	0,28205129
183.	Seychelle-szigetek	0,3149331	Belize	0,27318899
184.	Lesotho	0,2794457	Grenada	0,24888867
185.	Sao Tome és Príncipe	0,24990972	Maldív-szigetek	0,23066315
186.	Tuvalu	0,24615385	Szamoá	0,21325544
187.	Salamon-szigetek	0,23986522	Montenegro	0,20560402
188.	Szváziföld	0,22740102	Timor Leste	0,19580277
189.	Montenegro	0,22619614	Bhután	0,18594131
190.	Tonga	0,19182617	Sao Tome és Príncipe	0,18321057
191.	Koszovó	0,19019297	Salamon-szigetek	0,18024495
192.	Maldív-szigetek	0,18087197	Seychelle-szigetek	0,17757774
193.	Timor Leste	0,1806858	Dominikai Közösség	0,17692933
194.	Szamoá	0,17480115	Bahama-szigetek	0,16959492
195.	Comore-szigetek	0,17304942	Koszovó	0,159318
196.	Saint Lucia	0,16315346	Saint Lucia	0,15082648
197.	Vanuatu	0,16102255	Saint Kitts és Nevis	0,14877545
198.	Bahama-szigetek	0,15824929	Comore-szigetek	0,1375593
199.	Grenada	0,14515228	Antigua and Barbuda	0,13435888
200.	Liechtenstein	0,13507716	Saint Vincent és a Grenadines	0,13266396
201.	Bhután	0,12685321	Andorra	0,11915235
202.	Mikronézia	0,11833671	Marshall-szigetek	0,11485925
203.	Kiribati	0,10751025	Tonga	0,11251554
204.	Dominikai Közösség	0,09862975	Modena	0,10850533
205.	Dél-Szudán	0,0974359	Nauru	0,10323117
206.	Saint Kitts és Nevis	0,0854212	Parma	0,10263158
207.	Marshall-szigetek	0,0837695	Mikronézia	0,09405235
208.	San Marino	0,07985762	Dél-Szudán	0,08205128
209.	Saint Vincent és a Grenadines	0,079313	Palau	0,07767152
210.	Antigua and Barbuda	0,07451167	Tuvalu	0,07592258
211.	Nauru	0,07361148	Kiribati	0,07179487
212.	Palau	0,07254331	Vanuatu	0,03681012
213.	Vietnámi Köztársaság	0,07228916	Mecklenburg	0
214.	Andorra	0,06228774	Württemberg	0

1. táblázat. Külképviselési kapcsolódások centralitási viszonyai
(Saját szerkesztés. Adatforrások: BAYER, 2006; MOYER-BOHL-TURNER, 2016; *Europa Publications*, 2016.)